

प्रोफेसर बी. ए. चोपडे
कुलगुरु,
डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद

डॉ. वाल्मिक सरवदे
विशेष कार्यासन अधिकारी
डॉ. वा. आं. म. वि. औरंगाबाद

डॉ. मंगला खिबसरा
औरंगाबाद

डॉ. स्मिता शहापुरकर
उस्मानाबाद

डॉ. गोविंद देशमुख
प्रभारी प्राचार्य
मराठी महाविद्यालय, हंद्राबाद

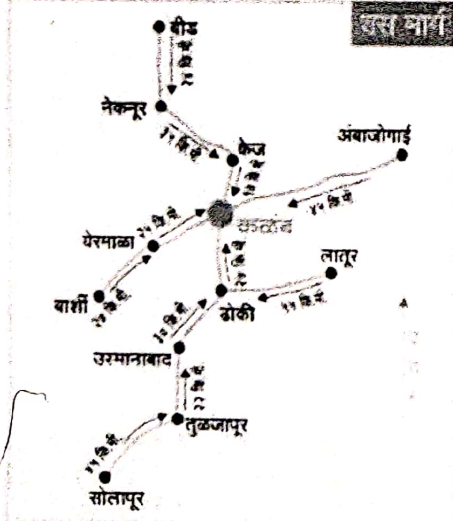
श्री आबासाहेब बारकुल
अध्यक्ष
ज्ञान प्रसारक मंडळ येरमाळा

डॉ. अशोकराव मोहेकर
सचिव
ज्ञान प्रसारक मंडळ येरमाळा

डॉ. रामभाऊ मुटकुळे
अभ्यास मंडळ सदस्य
श्री आबासाहेब बारकुल

डॉ. सुनिल पवार
प्र. प्राचार्य
श्री आबासाहेब बारकुल

डॉ. म. ज्ञानदेव मोहेकर महाविद्यालय, कळव

राष्ट्रीय चर्चासत्र : प्राचीन ते आधुनिक काळातील महिला सवलीकरण

दिनांक २७ जानेवारी २०१८

बुक-पॉस्ट

प्रति,

प्रेषक :

डॉ. अशोकराव मोहेकर
प्राचार्य, शिक्षण महर्षी ज्ञानदेव मोहेकर महाविद्यालय,
ता. कळव, जि. उस्मानाबाद - ४१३ ५०७ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी : (०२४७३) २६२१४२

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद

शिक्षण महर्षी ज्ञानदेव मोहेकर महाविद्यालय

यांच्या संयुक्त विद्यमाने

महाविद्यालयाच्या सुवर्ण महोत्सवी वर्षानिमित्त

एक दिवसीय राष्ट्रीय चर्चासत्र

इतिहास विभाग आयोजित
प्राचीन ते आधुनिक काळातील
महिला सवलीकरण

- आयोजक -

डॉ. अशोकराव मोहेकर

प्राचार्य, शिक्षण महर्षी ज्ञानदेव मोहेकर महाविद्यालय,
ता. कळव, जि. उस्मानाबाद - ४१३ ५०७ (महाराष्ट्र)

दूरध्वनी : (०२४७३) २६२१४२

E-mail : smdmmkl@gmail.com
Visit us : www.mohekarcollege.org

कठिवर कठविधान आनेर होतो की, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ व याचेंच मोडेकर महाविद्यालयाच्या संयुक्त विद्यमाने महाविद्यालयाच्या सुवर्ण महोत्सव समारंभित भारतातील महिला सक्तीकरण या विषयावर एक दिवसीय राष्ट्रीय चर्चासत्राचे आयोजन दि. २७ जानेवारी २०१८ रोजी करण्यात आले आहे. तरी आपला सहभाग नोंदवोवा ही विनंती.

पुस्तिकाची सांस्कृतिक ओळख

उत्मानाचार जिन्हाचा इतिहास तेर या गाथापासून घेतला येतो. चारकरी संनिकेत्यातील संत गांग कुंभार (मोगेवा काका) तेर येथीलच रहिवासी होते. येथे मोगेवा काकाची समाधी असल्याने येथे माहेत्याच्या भूप्य पक्षात मोठी यात्रा भरते. उत्मानाचार शहराच्या दक्षिणेस ४ कि.मी. अंतरावर जैन हिंदू, बौद्ध लोण्या असून धाराशिव लोणी म्हणून त्या प्रसिद्ध आहेत. शिवाय येथे त्यांना शम्भुदेव गात्री यांचा दर्गा असून दर वर्षी येथे उत्सवाची यात्रा भरते. तसेच जिन्हातील श्रीक्षेत्र मूळजलूर हे माहेत्यास शक्तीपीठातील एक शक्तीपीठ मानले जाते. तुळजाभवानी देवीच्या इनामासाठी नवरात्रात पहाराष्ट्र, आंध्र, कर्नाटक येथून लाखो श्रद्धेकरी येतात. छत्रपती शिवाजी महाराज यांना तुळजाभवानी देवीने तलवार दिली. हे भंडार केवळ हिंदूंचेच तीर्थक्षेत्र नाही, तर सर्व धर्मियांचे तीर्थक्षेत्र मानले जाते. तसेच परमाळा येथील येथे श्री देवीची यात्रा मुख्य क्षेत्र नवरात्रीमध्ये मोठ्या भरतीमाघाने आयोजित करण्यात येते.

कठिवर तालुका भौगोलिक इतिहास मंगळ असून मानास नदीतीरावर वसलेले हे शहर आहे. प्राचीनकाळाची या परिसरात रुद्रयुगाची उगर्ग होती. नदीच्या तीरावर प्राचीन महादेव मंदीर, दक्षिणमुखी हनुमान मंदीर असून सर्व धर्मभाव प्रस्थापित करण्यात तरुसिद्धात याचा यांचा दर्गा येथेच आहे. मानस स्वामी याचा जन्म येथेच झाला. एकुणच पुरातत्विक परंपरा असलेले हे शहर आहे. तसेच ब्रह्म स्थानप्रार्थनेक गणपतराज्या कथने व परिसरामेले अनेक स्थानेच मानिक याच भागाले होऊन गले.

संस्था व महाविद्यालयासंबंधी

शिक्षण महर्षी ज्ञानदेव मोडेकर पुस्तकी ज्ञान प्रसारक मंडळ येरमाळाची स्थापना १९५२ मध्ये संत नामदेवाच्या हातडीर लावून जगा उचलण्यासाठी केले. ज्ञानप्रसारक मंडळ येरमाळा संघानित या महाविद्यालयाची स्थापना जून १९६९ मध्ये झाली. या काळात कठिवर तालुक्यात उच्च शिक्षणाची कसलीच व्यवस्था नव्हती. असाक्षर, निरक्षर, गरीब, हातकरू विद्यार्थ्यांना शिक्षणाची संधी मिळावी या उद्देशाने महाविद्यालयाची स्थापना झाली.

आपण महाविद्यालय डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद विभागात प्रयोगशील महाविद्यालय म्हणून ओळखले जाते. महाविद्यालय कला, वाणिज्य व विज्ञान शाखांमध्ये अध्यायन केले जाते. तर पदव्युत्तर स्तरावर कला विभागातील मराठी, इतिहास, भूगोल, तर विज्ञान विभागातर्षण प्राणीशास्त्र व औषध निर्माणशास्त्राचे अध्यायन केले जाते. संशोधन केंद्र म्हणून प्राणीशास्त्र विषयात मान्यते मिळाली आहे. या शिवाय ये.एम. कॉम्प्युटर माध्यम व विविध व्यावसायिकसुद्ध अभ्यासक्रमही शिकवले जाणारे अतिशुद्ध शिक्षण समाप्तर, कॅम्पमाटी मध्य भेदान, अद्ययायन विनियोग येथी व परव्युत्तर विभागासाठी समृद्ध प्रशासन, म्यधी पोशा वापरास केंद्र आहे. विद्यार्थ्यांची अभ्यासिका राखणे व ते राखणे व वापरास खुली देवली जाणे. उद्योग महाविद्यालयतर्षण प्राणीशास्त्रातील शिकवणे, गरीब व दुष्गार विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक व वृत्तिकामध्ये विद्यार्थ्यांची राखणेत नवनवीन उपक्रम राखले जाणारे.

चर्चासत्रा संदर्भित

कोणत्याही देशाची क्रिया कोणत्याही समाजाची प्रगती जर मोजावची असेल तर ती त्या देशाच्या प्रगतीवरून मोजली पाहिजे. - डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
यांचाच घेऊनी आकाश अर्थ, यना जाऊया पुढे. नवशतकाच्या वाडीवरनी लिट्ट समालनेचे धडे. असे म्हणत आज स्वीया पुस्तकाच्या खोलाला खाडा लावून काम करताना विस्त आहेत. नवनवीन क्षेत्र पादाक्रांत करत आहेत आणि स्वतःच कर्तृत्व गिद्ध करत आहेत. असे हे सकारात्मक गिद्ध एकीकडे विस्त घेत पण त्याच प्रमाणे आपण जर गोज्या पंथर उपडला तर अनेक निराशाजनक वातम्या आपल्याला याचायना मिळतात. आप त्यात खियांवर होणारे अन्याय अन्यायावर अस्तीन, खिभूण हत्येसारखे प्रकार असतील. म्हणजे एकुणच समाजात खियांना कुठेचरी दुय्यम स्थान असल्याचे दिवून येते. मग अशा परिस्थितीमध्ये स्त्रीयांचे सक्तीकरण ही काळाची गरज आहे असे म्हटले तर याचं दरणार नाही. युवक युवती परिसरातील जाणूत नागरिक, स्वयंसेवी संस्था, राजकारणी, संशोधक, प्राध्यापक, शिक्षक व विद्यार्थ्यांना चर्चा करण्यास व आपले विचार मांडण्यास खुले विचारपीठ मिळावे यासाठी प्राचीन ते आधुनिक काळातील महिला सक्तीकरण या विषयावर एक दिवसीय राष्ट्रीय चर्चासत्राचे आयोजन करण्यात आले आहे.

चर्चासत्राचा विषय

प्राचीन ते आधुनिक काळातील महिला सक्तीकरण

चर्चासत्राचे उपविषय

- १) समाज सुधारक आणि महिलांचे सक्तीकरण
- २) स्वातंत्र्यलढयातील महिलांचा सहभाग
- ३) हेडाबाद मुक्ती लढयातील महिलांचा सहभाग
- ४) राजकीय क्षेत्रातील महिलांचा सहभाग
- ५) प्रसार माध्यमे आणि स्त्री सक्तीकरण
- ६) शैक्षणिक धोरण आणि महिला सक्तीकरण
- ७) महापुरुषांच्या कार्यतील महिलांचा सहभाग
- ८) सांस्कृतिक क्रिया साहित्य क्षेत्रातील महिलांचा सहभाग
- ९) प्राचीन ते आधुनिक काळातील कर्तृत्ववाचन स्त्रीया
- १०) प्रशासकीय धोरण आणि महिला सक्तीकरण

या विषयाच्या अनुषंगाने बरील उपविषयावर शोधनिबंध तयार करून पाठवावेत. चर्चासत्रासाठी पाठविलेले शोधनिबंध UGC Approved Journal "Chronicle of Humanities and Cultural Studies" (ISSN : 2454-5503) या Impact Factor असलेल्या शोधनिबंध पुस्तिकेमध्ये प्रकाशित केले जातील. मुचना :

- १) शोधनिबंध मराठी व हिंदी माठी MS-Word, ISM DVB-TT Surekh, Kruti Dev 010 Font Size 16 मध्ये व इंग्रजीसाठी Times New Roman Font Size 12 मध्ये असणे आवश्यक आहे. शोधनिबंध २००० शब्दापेक्षा मोठा नसावा.
- २) आपले शोधनिबंध hisconf2018@gmail.com, haribhaupawde123@gmail.com या ईमेल वर पाठवावेत. कृपया पंथर पाठवताना त्यासोबत आपण भरलेल्या नोंदणी शुल्काची पावती स्कॅन करून देऊन करावी.
- ३) चर्चासत्राचे नोंदणी शुल्क प्राध्यापकासाठी रु. १०००/- व संशोधक विद्यार्थी माठी रु. ६००/- रातील. नोंदणी शुल्क भरल्याशिवाय पंथर प्रकाशित केला जाणार नाही. शोधनिबंध वाचण्यासाठी व महाभागमाठी म्यॉट नोंदणी मूद्रा उपलब्ध राहील.
- ४) आपण आपले नोंदणी शुल्क प्राध्यापक शिक्षण महर्षी ज्ञानदेव मोडेकर महाविद्यालय कठिवर यांच्या नावाने महाराष्ट्र शासनास भेक कळवे या संकेचा वेध असणेला ही.डी. RTGS / NEFT पाठवू शकता क्रिया अतिनाईन संकेतद्वारे खालील पत्त्यावर नोंदणी शुल्क पाठवावे.
Ac Name : Principal Dnyandeo Mohekar Mahavidyalaya Kalamb
Ac No. : 54406000066 Bank : Maharashtra Gramin Bank Branch Kalamb *FSC Code: MAHG0004406 MHC Code: 413570640
- ५) आपण शोधनिबंध दि. १२ जानेवारी २०१८ पर्यंत तयार करून पाठवावेत

मागविर्शन समिती

- श्री अंकुशराव नागकुल (प्राध्यापक, ज्ञान प्रसारक मंडळ येरमाळा)
- श्री भागवत शंकर गव्यापी (महर्षीगव, ज्ञान प्रसारक मंडळ येरमाळा)
- श्री. डी. एम. जाधव (संवालयक, ज्ञान प्रसारक मंडळ येरमाळा)
- प्रा. श्रीरामी बोंबरे (संवालयक, ज्ञान प्रसारक मंडळ येरमाळा)
- प्रा. जी. यु. पॉन्प (उपशासक, डि. म. ज्ञानदेव मोडेकर महाविद्यालय, कठिवर)
- प्रा. डी. पी. गपाट (उपशासक, डि. म. ज्ञानदेव मोडेकर महाविद्यालय, कठिवर)
- श्री. डी. एम. शनिपुंटे (मुगांल विभाग प्रमुख, डि. म. ज्ञानदेव मोडेकर महाविद्यालय, कठिवर)

राष्ट्रीय सल्लागार समिती

डॉ. अनिता विलावरगेया (जम्मु)	श्री. सुरेश मिशा (भोपाल)
डॉ. बसंतराव गोंनवणे (इंदोर)	श्री. अजयगणी इमानवचने (विजापूर)
डॉ. गणभाऊ मूटकुळे (हिंगोली)	श्री. श्रीनिवास गव (हेडाबाद)
डॉ. राधिका शंभन (पुणे)	डॉ. खमेश पाटील (मुळ)
डॉ. पुष्पा गायकवार (औरंगाबाद)	श्री. वी. एम. वेगडे (नांदेड)
डॉ. प्रा. गनिश रुद्रम (उत्मानाबाद)	श्री. नुसालम बंकारे (नांदेड)
डॉ. संदेश वहाव (मुंबई)	श्री. हाजी नदीह (कोल्हापूर)
डॉ. अवनीश पाटील (कोल्हापूर)	श्री. हमीर काशी (पुणे)
डॉ. शिवराज बोंकडे (नांदेड)	श्री. डी. पी. गायकवार (मुंबई)

संयोजन समिती

श्री एम. एम. जाधव	प्रा. डॉ. वी. एम. गपाट
श्री. एच. के. भगवान	श्री. एम. आर. कावळे
श्री. डी. ई. गुडरे	श्री. एम. डी. गायकवार
श्री. डी. एन. खिने	श्री. डी. एम. मुंबंकी
श्री. के. एन. वीर	श्री. के. डी. जाधव
प्रा. एम. एम. अंकुशराव	प्रा. एम. ए. मिटकुगे
श्री. के. एन. काळवणे	श्री. डी. एम. माकाळे
श्री. एम. जी. बंधपाटक	प्रा. के. वी. शंके
प्रा. जे. जी. नांदकर	प्रा. मा. अर्चना मुंबंकर
श्री. एच. एन. चौधरी	प्रा. डॉ. एम. एन. नोमट
प्रा. डॉ. ए. डी. बोंडर	प्रा. एम. एम. आसाडे
प्रा. एच. वी. चांदेरे	प्रा. वी. एम. मावंत
श्री. जयवंत होले	श्री. आर. वी. तारीगामुन
श्री. श्रीकांत भोगले	श्री. एम. अनिल पाटक
श्रीमती वी. डी. गरबडे	श्रीमती के. वी. विगणे

संवालयक व दृकश्राव्य तंत्रसंयोजन

- प्रा. आर. एम. भिगे
श्री. वी. के. सगत
- श्री. ए. ए. शिंदे
श्री. एम. वी. मोरे

चर्चासत्र समन्वयक

प्रा. पावडे के. इक्यु.

इतिहास विभाग प्रमुख

शि. म. ज्ञानदेव मोडेकर महाविद्यालय, कठिवर

E-mail : haribhaupawde123@gmail.com, hisconf2018@gmail.com
Mo. No. 9767939000, 9970798803

CONTENTS

1. प्राचीन ते आधुनिक काळातील महिला सबलीकरण / डॉ. गोविंद देशमुख | 7
2. महाराष्ट्रातील सामाजिक चळवळी आणि स्त्री सबलीकरण / प्रा. डॉ. रामभाऊ मुटकुळे | 11
3. सातवाहन राज्यकर्त्यांचा स्त्री देवतांविषयक दृष्टीकोन / डॉ. भेलोंडे जगदिश व्यंकटराव | 13
4. समाज सुधारक आणि महिलांचे सबलीकरण / डॉ. शिवाजी सोमला पवार | 15
5. फातीमा बेगम : भारतातील पहिल्या महिला चित्रपट दिग्दर्शिका / प्रा. हमीद उमरअली काझी | 19
6. Satyakka's contribution to Vachana Literature / Dr. Nalini Avinash Waghmare | 23
7. Contribution of Revolutionary Women in Indian History / Dr. Kamble R.S. | 26
8. भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीत कातीकारी स्त्रीयांचे योगदान / डॉ. आर. आर. पिंपळपल्ले | 28
9. भारतीय ऐतिहासिक परिप्रेक्षातील कर्तृत्वान स्त्रियां : एक आढावा / प्राचार्य डॉ. बबन पवार | 31
10. प्राचीनवाङ्मय आणि स्त्रीभ्रुणहत्या / प्रा. डॉ. अरविंद सोनटक्के | 33
11. हैदराबाद स्वातंत्र्य लढ्यात गोदावरीबाई टेके व दगडाबाई शेळके यांचे योगदान / प्रा. डॉ. अंगद पवार | 35
12. हैदराबाद स्वातंत्र्य लढ्यातील महिलांचा सहभाग / डॉ. आर. एस. पारवे | 39
13. हमीद दलवाई – मुस्लिम स्त्री चळवळ / प्रा.वाईकर एस.बी | 42
14. तथागत गौतम बुद्धांची स्त्रिविषयक भूमिका / प्रा. डॉ. डी. पी. हिगमिरे | 45
15. शैक्षणिक धोरण आणि महिला सबलीकरण / डॉ. विलास जाधव & प्रा. वाय. डब्ल्यू. शेख | 48
16. महिला सबली करणासाठी पं.रमाबाईचे योगदान / डॉ. नंदकुमार ज्ञानोबा जाधव | 50
17. ज्ञानोदय आणि विधवा पुनर्विवाह चळवळ (इ.स. १८५१-१८६१) / डॉ. उत्तम पठारे | 53
18. संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीत मराठवाड्यातील महिलांचे योगदान / डॉ. नरेंद्र देशमुख | 57
19. स्त्री पुरुष समानतेच्या पुरस्कर्त्या : ताराबाई शिंदे / डॉ. भालेराव जी पी | 59
20. हैदराबाद मुक्ती आंदोलानातील माहितीचे योगदान / प्रा. डॉ. जाधव बापू देवराव | 61
21. हैदराबाद स्वातंत्र्य लढ्यातील स्त्रियांचा सहभाग / डॉ. किशन केंद्रे | 63
22. प्रबोधनकालीन स्त्रीयांचे शैक्षणिक उत्थान / डॉ. मोरे डी. ए. | 68
23. स्वातंत्र्य लढ्यातील महिलांचा सहभाग / डॉ. पी. वी. सिरसट | 70
24. प्राचीन ते आधुनिक काळातील कर्तृत्वान स्त्रिया / डॉ. एच. टी. सातपुते | 72
25. प्राचीन ते आधुनिक काळातील कर्तृत्वान स्त्रिया / प्रा. सविता तुकाराम तावडे | 75
26. स्वातंत्र्यलढ्यातील महिलांचा सहभाग / डॉ. दत्ता उधव जाधव | 78
27. घाडसी व्यक्तिमत्व गोदावरीबाई टेके / प्रा. डॉ. बाबजे मंजुषा मुकुंदराव | 82
28. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे स्त्री-विषयक विचार / डॉ. सुनिल शिवमूर्ती रजपूत | 84
29. भारतीय स्वातंत्र्य लढ्यातील कस्तुरबा गांधीची भूमिका / प्रा. दिनकर मोहनराव रणदिवे | 86
30. हैदराबाद मुक्ती संग्रामामध्ये दगडाबाई शेळकेचे योगदान / प्रा. डॉ. विजया साखरे | 88
31. महर्षी धोंडो केशव कर्वे यांचे शिक्षणाच्या माध्यमातून महिला सबलीकरणाचे प्रयत्न / गडगे शांता रंगनाथ | 91
32. Empowerment of muslim women and law. / Dr. Shaikh Hussain Imam | 94
33. सातारच्या प्रतिसरकारमधील एक स्वातंत्र्य सेनानी राजमती पाटील यांचे कार्य / प्रा. डॉ. संतोष तुकाराम कदम | 98
34. प्रशासकीय धोरण आणि महिला सबलीकरण / प्रा. डॉ. घोलप कमलाकर गोरख | 101
35. हैदराबाद मुक्ती लढ्यातील बीड जिल्ह्यातील महिलांचा राजकीय सहभाग. / प्रा. डॉ. सावंत के. डी. | 104

36. छत्रपती राजर्षी शाहू महाराजांचे महिला सबलीकरणातील योगदान / प्रा. मोहन काळकुटे | 106
37. कामशास्त्र आणि नाट्यशास्त्रातील नायिका / प्रा. डॉ. अरविंद सोनटक्के | 108
38. स्वामी रामानंद तीर्थ यांचे नांदेड जिल्ह्यातील शैक्षणिक कार्य / प्रा.डॉ.उत्तम सिताराम कऱ्हाळे | 111
39. मराठवाड्यातील स्त्रीयांची आर्थिक परिस्थिती / प्रा.डॉ.सुरेश कातळे | 114
40. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या जीवनात पत्नी रमाबाईचे योगदान / प्रा.डॉ.विद्यासागर पुं. सोनकांबळे | 117
41. राजकारणातील नामवंत स्त्रियांचा इतिहास / डॉ. शारदा बंडे | 120
42. राजकीय क्षेत्रातील महिलांचा सहभाग / प्रा.डॉ.नागरगोजे एस.एल | 123
43. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचेस्त्री विषयक विचार / डॉ.शेष बाबासाहेब केशवराव & डॉ. विनोद जगतकर | 125
44. हैद्राबाद मुक्ति लढ्यातील महिलांचा सहभाग / प्रा.चाटे नारायण संभाजीराव & प्रा.गायकवाड राहुल मारोतीराव | 128
45. स्वातंत्र्य लढ्यातील महीलांचा सहभाग / प्रा. गंगणे ए.यु. | 130
46. महात्मा ज्योतीबा फुल्यांचे महिला सबलीकरणातील योगदान / प्रा.डॉ.बिराजदार डि.एस. | 133
47. हैद्राबाद मुक्ती लढ्यातील महिलांचा सहभाग / प्रा. राजेसाहेब गंगाधर भोसले | 136
48. राजकीय क्षेत्रातील महिलांचा सहभाग: विशेष संदर्भ अमरावती जिल्हा एक ऐतिहासिक विश्लेषण / प्रा.डॉ. नितीन उल्हासराव सराफ | 138
49. हैद्राबाद मुक्तीसंग्रामात महिलांचे योगदान / डॉ.प्रभाकर मिरकड | 140
50. महिलासक्षमीकरण आढाने आणि उपाययोजना / प्रा.डॉ. वाघमारे विष्णु बब्रुवान | 143
51. पान्दाम काम्पा यांचेभारतीय स्वातंत्र्य लढ्यातील योगदान / प्रा.डॉ. भानुसे कारभारी लक्ष्मण | 146
52. शिवकालीन महापुरुषांच्या कार्यात महिलांचा सहभाग / प्रा. डॉ. पवार रामचंद्र पांडूरंग | 149
53. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे स्त्री विषयक विचार / प्रा. कदम एम.एम. | 152
54. बंजारा समाजातीलस्त्री जीवन / डॉ.राठोड उत्तम छाजू | 154
55. पेशवेकालीन कर्तबगार स्त्रीयांचे राजकारणातील योगदान / गंगणे आर.व्ही. | 157
56. भारतीय इतिहासात महिलांचे स्थान: ऐतिहासिक अवलोकन / डॉ.अनंत नामदेवराव शिंदे | 161
57. क्रांतीज्योती सावित्राबाईचे कार्य आणि कर्तृत्व : एक अभ्यास / सहा.प्रा. कांतराव किसनराव कलाणे | 164
58. स्वा.सावकरांच्या साहित्यातून प्रकटणारास्त्री-विषयक दृष्टीकोन / प्रा.रोकडे मनिषा बंडुराव | 168 (student)
59. भारतीय क्रांतीकारी चळवळीतील स्त्रियांचे योगदान / डॉ. गिरीधर नागोराव सोमवंशी | 171
60. हैद्राबाद मुक्ती लढ्यातील महिलांचा सहभाग / प्रा.डॉ.बांचरे जे.एम. / श्री पल्लेवार के.डी. | 174
61. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर आणि महिला सबलीकरण / डॉ.प्रा. बनसोडे एम.डब्ल्यु. | 177
62. महिला सबलीकरणाच्या दृष्टीने शैक्षणिक धोरणांचा ऐतिहासिक आढावा / डॉ. अमित एकनाथराव गावंडे | 179
63. स्त्रीवाद व स्त्रीमुक्ती चळवळ : एक अभ्यास / प्रा. डी. झेड. सावळे | 182
64. हैद्राबाद मुक्ती लढ्यातील महिलांचा सहभाग / प्रा.शिंदेहरिदास अर्जुन | 184
65. स्त्रीयांच्या शौर्याचे प्रतिक-झलकारी बाई / प्रा.डॉ.सुशीलकुमार शंकरराव सरवदे | 186
66. भारतीय स्वातंत्र्य लढ्यातील स्त्रियांचा सहभाग / प्रा.डॉ.दामाजीवले एम.डी. | 188
67. मोगलकालीन स्त्रियांची सामाजिकस्थिती : एक अभ्यास / प्रा.डॉ. शहाजहान शेख | 192
68. पंतप्रधान इंदिरा गांधीची अंतर्गत कामगिरी / प्रा.किशन मिराशे | 195
69. स्त्री विषयक सुधारणा आणि 'वऱ्हाड समाचार'चे योगदान / प्रा.सतिश बं. राठोड | 198
70. महाराणी बायजाबाई शिंदे व ग्वाल्हेर संस्थान / प्रा.डॉ.महाजन प्रकाश बाबाराव | 200

CONTENTS

1. भारतीय स्वातंत्र्य लढ्यातील अग्रणी महिला कस्तुरबा गांधी	डॉ.शिवराज बोकडे	07
2. एकोणीसाव्या शतकातील स्त्री सबलीकरणाच्या प्रयत्नांत....	प्रा.विकास टकले	10
3. महिलाविषयक भारतीय कायदे व महिलासंरक्षण	प्रा.डॉ.कुलकर्णी जयश्री	13
4. महात्मा फुले यांच्या विचार व कार्यातील महिला सबलीकरण	डॉ. शरद उ.गावंडे	16
5. समाजसुधारकांचे महिला सबलीकरणात योगदान	प्रा.डॉ.आर.यु.हिरे	19
6. र.धो. कर्वे यांचे स्त्री सशक्तीकरणविषयक विचार	डॉ. एस.जी. बेंजलवार	21
7. आधुनिक महाराष्ट्रातील महिला सबलीकरणासाठी....	प्रा. राजमोज संदिप	24
8. महाराष्ट्राच्या राजकीय व सामाजिक क्षेत्रातील महिलांची स्थिती	प्रा. वंदना घोडके	26
	प्रा. सोपान नवथर	30
9. Modern Education in 19th Century in Maharashtra ...	Khodave Dnyaneshwar	31
10. वैदिक कालखंडातील स्त्री: ऐतिहासिक परामर्श	प्रा.माधवी महाके	35
11. आधुनिक स्त्रिवाद आणि स्त्रयांचे सबलीकरण - एक आढावा	प्रा.डॉ. जिरेवाड लक्ष्मीकांत	38
12. स्वातंत्र्य लढ्यातील महिलांचा सहभाग- एक अभ्यास	प्रा.डॉ.जी.पी.फसले	40
13. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर व स्त्री सबलीकरण	प्रा. रघुनाथ व्यंकटी घाडगे	43
14. मध्ययुगीन काळातील साहित्या क्षेत्रातील कर्तृत्वान स्त्रीया	प्रा. डी. डी. जोधळे	45
15. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर आणि महिलांचे सबलीकरण	प्रा. तारू एन. एम.	47
16. भारताच्या स्वातंत्र्य पूर्व काळात महिला सबलीकरणासाठी ...	प्रा. अनिल बोराडे	49
17. शैक्षणिक धोरण आणि महिला सबलीकरण	प्रा.डॉ.अंजली ग. सूर्यवंशी	52
18. एकोणिसावे शतक,विधवा पुनर्विवाह व ज्ञानोदय	डॉ.भावना पाटोळे	56
19. १८५७ च्या उठावातील स्त्रियांचे योगदान	प्रा.डॉ.अंभुरे एस.डी.	58
20. Relevance Of Swami Vivekananda's Thought	Dr. Mukund Devarshi	61
21. प्राचीनभारतीय स्त्री जीवनाचा आढावा	प्रा.संजय भिमराव तोंडारकर	64
22. Saint Janabai and Warkari Sect	Dr. Swarali C. Kulkarni	67
23. शिक्षण और महिला सक्षमीकरण	प्रा. चौधरी शफिक लतिफ	69
24. हैद्राबाद मुक्तिलढ्यातील महिलांचे योगदान	डॉ. दुधभाते फुलचंद सुर्यभान	71
25. भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीत महिलांचा सहभाग	डॉ.संतोष सु.कोटुरवार	74
26. शेतकरी संघटनेत महिलांचे योगदान	प्रा. अविनाश ब. अवचट	77
27. मध्ययुगीन काळातील एककर्तृत्ववान स्त्री : अहिल्याबाई होळकर	प्रा.पावडे खोब्राजी वामनराव	79
28. समाज सुधारक आणि महिला सबलीकरण एक अध्ययन	प्रा.डॉ.टि. डी. राजगुरे	81
29. Literature: A Tool of Empowering Women	Kuchekar Shailaja B.	82
30. स्वातंत्र्य लढ्यातील महिलांचा सहभाग	डॉ.सुचिता नि. किडीले	84
31. जिजाऊंच्या जडणघडणीतील छत्रपती शिवाजी	प्रा. नारायण अंभोरे	86
32. होळकर घराण्यातील महिलांचे योगदान	श्री.रामप्रसाद व्हडगीर	88
33. हैद्राबाद मुक्तिसंग्राम लढ्यातील महिलांचे शौर्य	श्रीमती.शिगणे के.बी.	90
34. शैक्षणिकधोरण व महिला सक्षमीकरण	प्रा. श्रीमती सरवदे वर्षा ता.	93
35. डॉ. ताराबाई परांजपेचे हैदराबाद मुक्तीसंग्रामातील कार्य	प्रा. गुंजकरसोमनाथ लक्ष्मण	94
36. महिला सक्षमीकरण : एक सामाजिक दृष्टिक्षेप	पंकज भुजंगराव हाके	97
37. महिला सशक्तीकरण : हिन्दी महिला कथाकारों के संदर्भ में	डॉ. शरद शेषराव कदम	100
38. 'साहित्य क्षेत्र में आया हुआ महिला सशक्तीकरण'	मोरे वर्षा नागोराव	102
39. मराठ्यांचे स्वातंत्र्ययुद्ध व महाराणी ताराबाई	डॉ.सुधाकर दिगंबरराव मुंगल	106
40. भारतीय स्वातंत्र्य लढ्यातील कांतिकारी महिलांचा सहभाग'	श्री.कोंढारे जे.व्ही.	108
41. प्राचीन ते आधुनिक काळातील कर्तृत्ववान स्त्रीया	श्री. प्रदीप सुधाकर चव्हाण	111
42. स्वातंत्र्यलढ्यातील महिलांचा सहभाग	श्री. लक्ष्मण नथ्युप्रसाद गोरे	113
43. स्त्री सबलीकरणामध्ये ताराबाई शिंदे यांचे योगदान	रविंद्र भगवान दांडगे	113

student
3

3

44. संत नामदेवांचा स्त्री विषयक दृष्टीकोन	प्रभाकर नारायण शिंदे	115
45. महिला सबलीकरण : गरज आणि कायदेविषयक उपाययोजना	महानवर राजेंद्र भिकू	118
46. हैद्राबाद मुक्तीसंग्रामात महिलांचा सहभाग	बांगर स्वाती आदिनाथ	121
47. महाराष्ट्रातील कामगार चळवळीतील स्त्रियांचे योगदान	घाडगे गौतम व्यंकटी	124
48. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर आणि स्त्री मुक्ती	अमृता विष्णू जोगदंड	127
49. प्रसारमाध्यमे आणि स्त्री सबलीकरण	विठ्ठल गंगाधरराव पावडे	129
50. भारतीय स्वातंत्र्य आंदोलनातील विदेशी महिलांचे योगदान	कांबळे राहूल पंढरी	131
51. समाजसुधाकरक आणि महिलांचे सबलीकरण	महावीर त्रिंबक गायकवाड	134
52. स्वातंत्र्य लढ्यातील महिलांचा सहभाग	कु. रेणुका प्रकाशराव हाक्के	137
53. "प्राचिन भारतातील स्त्रियांच्या शैक्षणिक विकासक्रमाचे विवेचन	पवार किरण सर्जेराव	139
54. स्वातंत्र्य लढ्यातील महिलांचा सहभाग	कोळेकर नितीन बापुराव	
	नंदू रामभाऊ जगदाळे	141
55. मातृ-देवताओं के विभिन्न नाम : ऐतिहासिक अध्ययन	डॉ. मारोती चव्हाण	143
56. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचा स्त्री विषयक दृष्टीकोन	कुरिल मिनाक्षी पुनमचंद	146
57. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर आणि महिलांचे सबलीकरण	प्रा. घाडगे सोमनाथ व्यं. (८)	148
58. प्राचीन ते आधुनिक काळातील कर्तृत्ववान स्त्रिया	प्रा. काळे संजय पां.	
	काळे अक्षय अरूण	152
59. महिला चळवळ आणि स्त्रिया	प्रा. योगेश चव्हाण	154
60. मध्ययुगातील प्रथम व अंतिम स्त्री राज्यकर्ता : रजिया सुलताना	विनोद राजेंद्र कामडी	156
61. राजर्षी छत्रपती शाहू महाराजांचे महिला सक्षमीकरणाचे धोरण	डॉ. शीला स्वामी (९)	158
62. काश्मीर समस्या: महिला सक्षमीकरणातील एक अडसर ?	श्री भारत बापू बिचितकर (९)	163

क्र.	नाम	पता	महाराष्ट्र क्र.	फोन नं. / राज्य	सहा.
1.	डॉ. गोविंद देशमुख	महाराष्ट्र महाविद्यालय, मुलतान वाजार, वडी चावडी, हैद्राबाद	9963106485		
2.	प्रा. डॉ. रामशाऊ सुटकुले	बहिरी शारक महाविद्यालय, त्र्यम्बक जि. हिंगोली	9850639897		
3.	प्रा. डॉ. जगदिश गेलोडे	शिवाजी कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, कन्नड	9860171998		
4.	डॉ. शिवाजी सोमना पवार	दिगंबरराव बिंदू महाविद्यालय, श्रीर जि. नांदेड	7588889488	1000	(Bharat)
5.	प्रा. हमीद उमरअली काझी	विश्वासराव रणसिंग महाविद्यालय, कळंब			
6.	Dr. Nalini Avinash Waghmare	वालचंदनगर ना. इंदोपूर जि. पुणे	9422987026	1000	
7.	Dr. Kamble R.S.	Tilak Maharashtra Vidyapeeth, Pune.	9975833748		
8.	डॉ. आर. आर. पीपळपल्ले	Smt. Sushiladevi Deshmukh Mahavidyalaya	9422611346	1000/ -	
9.	प्राचार्य डॉ. बबन पवार	लातूर आदर्श महाविद्यालय, हिंगोली	9970414332	1000 (RTGS-1735418905)	
10.	प्रा. डॉ. अरविंद सोनटकरे	शंकरराव सानव महाविद्यालय, कळमसुरी	9850639897	1000	
11.	प्रा. डॉ. अंगद पवार	त्रि. हिंगोली	8830199915	1000	
12.	डॉ. आर. एस. पारवे	विद्येशंकर बिंदू महाविद्यालय, भोपा	9423655653	1000 (TRA)	
13.	प्रा. वांडकर एस. बी.	श्री संत गाडगे महाराज महाविद्यालय, लोहा जि. नांदेड	9403132111 / 9028700002	1000	
14.	प्रा. डॉ. डी. पी. हिंगमरे	दयानंद कला महाविद्यालय, लातूर	9518761726	1000	
15.	डॉ. विलास जाधव	सुभाष बाबुराव कुल महाविद्यालय, केडगाव	9922100391	1000	
16.	डॉ. नंदकुमार ज्ञानोबा जाधव	कौकण ज्ञानपीठ उरण वाणिज्य व कला महाविद्यालय	9422725741		
17.	डॉ. उत्तम पठारे	उरण नवी मुंबई	9730576995	1000	
18.	डॉ. नरेंद्र देशमुख	जे. ई. एस. महाविद्यालय, जालगा	9975681015	1000 (online Axis Bank)	
19.	डॉ. अल्हेराव जी. पी.	सुभाष बाबुराव कुल महाविद्यालय, केडगाव ना. दौड जि. पुणे	9689658110	1000	
20.	प्रा. डॉ. जाधव बापू देवराव	कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, नारायणगाव ना. कुन्नर जि. पुणे	9423142394	1000	
21.	डॉ. किशन केंद्रे	कै. व्यंकटराव देशमुख महाविद्यालय, बाभळगाव ना. जि. लातूर	9421350873	1000	
22.	डॉ. गोरे डी. ए.	तोष्णीवाल महाविद्यालय, सेन्गाव	7083670465	1000	
23.	डॉ. पी. वी. सिरसट	बलभीम महाविद्यालय, बीड	9763032343	1000	
24.	डॉ. एच. टी. मानपुते	लोकमान्य महाविद्यालय, सोनखेड	9511874921	1000	
25.	प्रा. सीविता तुकाराम तावडे	शारदाबाई पवार महिला महाविद्यालय, शारदानगर बारामती	9422876625	1000	
26.	डॉ. देवा उद्धव जाधव	पि. व्ही. पी. कॉलेज, पाटोदा ना. पाटोदा जि. बीड	9420913620	1000	
		भाऊवराव पाटील महाविद्यालय, पाला जि. चरणी	9423708645		
		श्रीमती बत्सलाबाई नाईक महिला महाविद्यालय, पुसद			
		श्री रेणुकादेवी महाविद्यालय, गाहूर जि. नांदेड			

क्र.	प्राध्यापकाचे नाव	अंग्रेजी नाव	मोबा. क्रमांक	फीस बँक/रोख	सही
27.	प्रा. डॉ. तावजे मंजूषा मुकुंदराव	तेरणा महाविद्यालय, उस्मानाबाद	9422934903	1000	Date Signature
28.	डॉ. गुनिल शिवभूती रजपूत	जवाहर कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय अणदूर ता. तुळजापूर	9960404956	1000	
29.	प्रा. दिनकर मोहनराव रणदिवे	संभाजी कॉलेज, मुरुड ता. जि. लातूर	9834018895	1000	Signature
30.	प्रा. डॉ. विजया साखरे	श्री. शिवाजी कॉलेज कंधार, जि. नांदेड	9421561745	1000	
31.	गडगी शांता रंगनाथ	श्री. होकेकर कॉलेज टाकळी होकेकर ता. पारनेर जि. अहमदनगर	9766118381	1000	
32.	Dr. Shaikh Hussain Imam	Milliya college, Beed (MS)	9850683940	1000	Signature
33.	प्रा. डॉ. संतोष तुकाराम कदम	एस. बी. आर. कॉलेज म्हसतड	9423802560	1000	
34.	प्रा. डॉ. धोलपु कमलाकर गोरख	शरदचंद्र महाविद्यालय श्रीराहण ता. कळंब	7588877078	1000	Signature
35.	प्रा. डॉ. सावंत के. डी.	महिला महाविद्यालय, गेवराई	9226727505	1000	
36.	प्रा. मोहन काळकुटे	प्रमिला देवी पाटील कला व विज्ञान महाविद्यालय	9403039145	1000	Signature
37.	प्रा. डॉ. अरविंद सोनटके	दिगंबरराव बिंदू महाविद्यालय, मोरगा जि. नांदेड	8830199915	1000	
38.	प्रा. डॉ. उतम सिताराम कऱ्हाळे	नारायणराव ताघमारे महाविद्यालय भा. बाळापूर	9421387540	1000	Signature
39.	प्रा. डॉ. सुरेश कानळे	शहीद भगतसिंग महाविद्यालय, कि. लसरी ता. ओसा जि. लातूर	9881784442	1000	
40.	प्रा. डॉ. विद्यासागर पुं. सोनकांबळे	मोरेश्वर महाविद्यालय भोकरदन जि. जालना	9923460570	1000	Signature
41.	डॉ. शारदा बेंडे	स्वा. से. सुर्यभानजी पवार महाविद्यालय, पूर्णा कला महाविद्यालय नांदेड ता. के. जि. बीड	9404975546	1000	
42.	प्रा. डॉ. नगरगोजे एस. एल.	कै. शंकरराव गुढे वरिष्ठ महाविद्यालय धर्मापूर ता. जि. बीड	9764589277	1000	Signature
43.	प्रा. चाटे नारायण संभाजीराव	कै. शंकरराव गुढे वरिष्ठ महाविद्यालय धर्मापूर ता. जि. बीड	9603847777	1000	
44.	प्रा. गणकबाई राहुल मासोनीराव	कै. शंकरराव गुढे वरिष्ठ महाविद्यालय धर्मापूर ता. जि. बीड	-	-	सुकून पार्वत साली
45.	प्रा. गगणे ए. यु.	वसुंधरा महाविद्यालय घाटनांदूर ता. अंबेजोगाई जि. बीड	9420652678	1000	Signature
46.	प्रा. डॉ. बिराजदार डि. एस.	श्री. छत्रपती शिवाजी महाविद्यालय ग. उमरगा जि. उस्मानाबाद	9421354882	1000	
47.	प्रा. राजेसाहेब गंगाधर भोसले	संभाजी महाविद्यालय, मुरुड	9096717334	1000	Signature
48.	प्रा. डॉ. नितीन उल्हासराव सराफ	श्रीमती राधाबाई सारडा कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय अंजनगाव सुर्जी जि. अमरावती	9765351115	1000	
49.	डॉ. प्रभाकर भिरकड	मोरेश्वर महाविद्यालय, भोकरदन	9423747072	1000	Signature
50.	प्रा. डॉ. वाघमारे विष्णु बब्रवान	श्री. शिवाजी महाविद्यालय वाशी जि. सोलापूर	9423343234	1000	
51.	प्रा. कदम एम. एम.	संत तुकाराम महाविद्यालय, परम गी.	9403221465	1000	Signature
52.	डॉ. राठोड उतम राज	नरतन महाविद्यालय, सोला जि. उस्मानाबाद	-	-	

प्राध्यापकाचे नाव	कॉलेजचे नाव	मॅट्रिकल क्रमांक	फीस बँक/रोख	सही
53. मंगण अर. व्ही.	वसंत महाविद्यालय, केज	9421919855	1000	<i>[Signature]</i>
54. सहा. प्रा. डॉ. अनंत नामदेकराव शिंदे	कै. तापूसाहेब पाटील एकेडेमिक महाविद्यालय उदगीर जि. लातूर.	9420288129	1000	
55. प्रा. कांतराव किसनराव कलाण	महिला महाविद्यालय, वीड	9422629126	1000	<i>[Signature]</i>
56. डॉ. प्रीतीधर नागोराव सोमवंशी	श्री हनुमती शिवाजी कॉलेज, उमरगा.	8275272961	1000	<i>[Signature]</i>
57. प्रा. डॉ. बी. चर जे. एम.	स्व. नितीन कला व विज्ञान महा- विद्यालय पायरी जि. परभणी.	9960038339	1000	
58. प्रा. डी. झेड. सावळे	के. बी. एच. महाविद्यालय निमगां प. ता. मालेगाव जि. नाशिक.	-	1000	<i>[Signature]</i>
59. प्रा. शिंदे हरिदास उम्रुन	स्व. सरस्वती महाविद्यालय केज ता. केज जि. बीड.	9489691283	1000	<i>[Signature]</i>
60. प्रा. डॉ. दामाजीवाल एम. डी.	स्तामी विवेकनंद महा. शिखर ताज बंद.	9420214720	1000	<i>[Signature]</i>
61. प्रा. डॉ. शहाजहान रोज	आझाद महाविद्यालय औसा.	9850568550	1000	<i>[Signature]</i>
62. प्रा. किशन मिरास	बळीराम पाटील कॉलेज ता. कि. नवर जि. नांदेड	9552154242	1000	
63. प्रा. सानेश ब. राठोड	एलफिन्स्टन महाविद्यालय	9637869007	1000	
64. प्रा. विकास भानुदास टकले	कला व वाणिज्य महाविद्यालय, राहू.		1000	<i>[Signature]</i>
65. डॉ. शरद उलमराव गावंडे	वि. प्रा. वि. प्र. मं. सं. कला, वाणिज्य आणि विज्ञान महाविद्यालय, कन्नड जि. औरंगाबाद.	9423688255	1000	<i>[Signature]</i>
66. प्रा. डॉ. आर. यु. हिंदे	त्रिजामाना कला महाविद्यालय, दारका.	9404375142	1000	
67. प्रा. स्वीपान बाळासाहेब नवधर	कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय सावेडी अहमदनगर.		1000	
68. प्रा. वंदना किसन घोडके	कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय सावेडी अहमदनगर.		1000	
69. प्रा. माधवी महादे	महाराष्ट्र उद्योगिरी महाविद्यालय, उदगीर.		1000	
70. प्रा. डॉ. जी. पी. फसले	श्री. सिध्देधर महाविद्यालय, मा. जलगाव.	9890121846	1000	<i>[Signature]</i>
71. प्रा. डी. डी. जोधळे	श्री. बा. दे. पारवेकर महाविद्यालय, पांढरवडा जि. अकोला.		1000	
72. प्रा. डॉ. सुशीलकुमार शंकरराव सरवेदे	तेरणा महाविद्यालय उस्मानाबाद.	9421305510	1000	<i>[Signature]</i>
73. प्रा. डॉ. अंजली गणपतराव मूर्यवंशी	जिल्हा शैक्षणिक मातस्यपूर्ण व्यावसायिक विकास संस्था, अंबाजोगाई जि. बीड.	7972303505	1000	<i>[Signature]</i>
74. डॉ. भावना पाटोळे	ज्ञान विज्ञान महाविद्यालय औरंगाबाद		1000	
75. प्रा. डॉ. अंशुरे एस. डी.	के. रमेश वरपुडकर महाविद्यालय, सोनपेठ	9511954276	1000	<i>[Signature]</i>
76. प्रा. संजय प्रेमराव तोडारकर	उज्वल ग्रामीण महाविद्यालय सो. नाशिक ता. चक्रवर्त			

	प्राध्यापकाचे नाव	कॉलेजचे नाव	प्राईल क्रमांक	फीस बँक / रोजगार	गती.
77.	Dr. swarali chandrakant kulkarni	Tilak Maharashtra vidya y mllh, Nehru Institute of social science, pune.	9921531697	1000	
78.	डॉ. संतोष सुधाकरराव कोडरवार	नेताजी सुभाषचंद्र बोस महा विद्यालय, नांदेड	9860938138	1000	
79.	प्रा. डॉ. टि. डी. राजगुरे	स्वा. से. श्री क. रा इन्नाणी महाविद्यालय, कारंजा (लाड) जि. वारशीम.	9421794489	1000	
80.	डॉ. सुचिता निवृत्तीराव किडीले	मा. दिनानाथ मंगेशकर महाविद्यालय औराद राहाजागी.	9423602653	1000	
81.	प्रा. प्रमिल महादेव बोरोडे	पी. डी. कारकाजीस महाविद्यालय, अंबरनाथ जि. ठाणे.	9561686988	1000	
82.	डॉ. प्रा. बनसोडे एम. डब्ल्यु	प्रमिलादेवी पाटील महाविद्यालय, नेकनूर	9096632050	1000	<i>Handwritten signature</i>
83.	महाजन प्रभारा बाबाराव	शिवानी महाविद्यालय कन्नड		1000	
84.	भानुसे कारभारी लक्ष्मण	शिवानी महाविद्यालय कन्नड ता. कन्नड जि. औरंगाबाद		1000	
85.	अमित एकनाथ गावंडे	श्रीशिवानी शिक्षण महाविद्यालय गमरावती		1000	<i>Handwritten signature</i>
86.	अविनाश ब. अचवट	V. N. V. COM, J. M. T. Arts & College, Nalgurpur		1000	
87.	डा. डॉ. पवार रामचंद्र पांडुरंग	कला व विज्ञान महाविद्यालय पोसाळा सा. वि. बीड	9921344284	1000	<i>Handwritten signature</i>
88.)	डॉ. दुधमाने कुलचंद दुर्योधन	जवहार कॉलेज डोंकुर	9405406654	1000	<i>Handwritten signature</i>
89.)	डॉ. बिराजदार दिलिप शाहूराज	श्री. छत्रपती शिवाजी महा. उमरगा. जि. उस्मानाबाद	9421354882	1000	<i>Handwritten signature</i>
90.)	कुलकर्णी रामश्री रमेश	कमंडेश महाजन महा. उस्मानाबाद.	9970734934	1000	<i>Handwritten signature</i>
91.)	डॉ. शोप बाबासाहेब केशवराव	वेदान्त महाविद्यालय परली, जि. औरंगाबाद	99224155 9922224155	1000	<i>Handwritten signature</i>
92.)	डॉ. वैजलवार सुभाष गणपतराव	महाराष्ट्र महाविद्यालय, तिलका जि. लातूर	9970075041	1000	<i>Handwritten signature</i>
93	डॉ. प्रशांत अर्जुनराव शाबळे	पद्मभूषण वसंतराव पटिल महाविद्यालय पामोटा जि. लातूर.	9960656882	1000	<i>Handwritten signature</i>

प्रशासकाचे नाव	वर्ग	मोबाईल नं.	पत्ता / शहर	मिती
प्रा. ६१६७० रंजनाबाई जोष	ए.सि. म. वरुंदे	९४०३०२२०११	१०००	Rhakar
१५ प्रा. ६१६७० सोमनाथ जोष	जय भवानी मं. १. गरी (शिवाजी नगर १२) जि. वी.ड	९०२१६७०१७	१०००	- Rhakar
१६ प्रा. डॉ. देवर्षी पुंड्र शरवेंदर	खोलेखर महाविद्यालय, फोबानोबाई, रजे-वाडे.	९४०९३५७२६०	रोख - १०००/-	- dr.devashima@gmail.com
१७ डॉ. विद्या स्वामी शीला स्वामी	श्री माधवराव पाटील महाविद्यालय, मुरुम		१०००/-	W
१८ प्रा. विचित्रकर भारत बापू	श्री शिवाजी महाविद्यालय, वरुंदे.		१०००/-	W
१९ प्रा. डॉ. बाबाजी विशोखुमार जोष	ए.पी. कॉलेज, मुरुम	९४२१९९८७१९	१०००/-	W
१०० डॉ. सुर्यवंशी अंजली गणपतराव	शाबकीय P.Ed महाविद्यालय अंबाजोसाई		१०००/-	
१०० प्रा. चौधरी ज्योति लतीफ	छत्रपती शिवाजी महाविद्यालय, वरुंदे	९९०९०६०६८४	१०००/-	Chachari
१०१ प्रा. इंगळे यशभूज केशव	श्री वसंत महाविद्यालय, केज.	९९६०९०३९०९	१०००/-	W
१०२ प्रा. डॉ. नागराज शिवाजी नरसिंग	कला महाविद्यालय नांदुराई ता. केज जि. वी.ड.	९७५५९९२७७	१०००/-	W
१०२ डॉ. विजय लोखंडे	मशवंत महाविद्यालय, नांदे	९४२१३६७३५२	१०००/-	W २०/०१/२०१८
१०३ प्रा. रामराज संदीप बाबासाहेब	P.V.P. कॉलेज प्रवरानगर	९३५५२३५७२५	१०००/-	W
१०४ प्रा. शिवराज लोखंडे	चारावे महाविद्यालय नांदे		१०००/-	W
१०५ प्रा. रामराज संदीप	P.V.P. COLLEGE प्रवरानगर		१०००/-	W